

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
19.2.2013
Taltionumero
611
Diaarinumero
2680/3/12

1 (7)

Asia Vaikeavammaiselle järjestettävää kuljetuspalvelua koskeva valitus

Valittaja Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 13.8.2012 nro 12/0466/2

Asian aikaisempi käsittely

A (s. 11.1.1925) on hakenut vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisten vaikeavammaisen kuljetuspalvelujen järjestämisestä asioimis- ja virkistysmatkoihinsa.

Peruspalvelulautakunnan alainen viranhaltija on 7.2.2012 hylännyt hakemuksen. Päätöksen mukaan A:ta ei voida pitää vammaispalvelulaissa tarkoitettuna vaikeavammaisena kuljetuspalveluiden suhteen.

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto on 13.3.2012 hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään kumonnut peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaoston päätöksen ja palauttanut asian jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on katsonut, että A:ta on kuljetuspalveluja järjestettäessä pidettävä vaikeavammaisena henkilönä, jolle on myönnettävä vaikeavammaisen kohtuulliset kuljetuspalvelut.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaispalvelulain 1 §:n mukaan tämän lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suorituakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalveluasetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset. Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Terveyskeskuslääkärin vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelutarpeen arviointia varten 13.1.2012 antaman antaman lausunnon mukaan A:lla on vaikeat selkärangan kulumat, vaikeat lonkkien kulumat (vasemmalla proteesi), Alzheimerin tauti ja eturauhasen syöpä (leikattu ja annettu sädehoitoa). A ei kahden ensin mainitun sairauden takia kykene käyttämään julkisia liikennevälineitä eli niiden vaikutus liikuntakykyyn on neljä neliportaisella asteikolla. Alzheimerin tauti ja eturauhasen syöpä haittaavat jonkin verran A:n kykyä käyttää julkisia liikennevälineitä eli niiden vaikutus liikuntakykyyn on kaksi mainitulla asteikolla. Lausunnon toiminnallista kuvausta koskevan kohdan mukaan Alzheimerin tauti ei vaikuta vielä kovin paljon A:n toimintakykyyn. Liikkumisen kannalta suurimmat ongelmat tulevat selkärangan ja lonkan kulumista. A:n liikuntakyky on koko ajan heikentynyt. Liikkuminen on hyvin vaikeaa, ja A joutuu sisätiloissakin tukeutumaan voimakkaasti rollaattoriin. Liikkumista vaikeuttavat myös tasapainovaikeudet. Näiden liikkumisongelmien vuoksi A ei pysty käyttämään julkisia kulkuneuvoja edes saattajan avustuksella. Hän pystyy liikkumaan itsenäisesti taksilla, kun saa apua rollaattorin kanssa ja kuljetuksen ovelta ovelle. A ei pysty nousemaan matalalattiabussiin tai palvelulinjaan.

A asuu hissillisessä kerrostalossa keskustan alueella. Alueella kulkee matalalattiaisia linja-autoja. Etäisyys A:n kotoa linja-autopysäkille on lyhyt. A on kertonut käyneensä rollaattoria apunaan käyttäen 150 metrin etäisyydellä kotoaan olevassa lähikaupassa ja kirkossa, jonne on matkaa kotoa noin 200 metriä. Oikaisuvaatimuksessaan A on ilmoittanut vammaispalvelutoimistossa käynnin yhteydessä 7.2.2012 nimenomaan ilmoittaneensa, ettei hän enää liukkailla keleillä ole pystynyt käymään kaupassa eikä kirkossa. A:n on myös yksin liikkeudessaan mahdotonta nostaa rollaattoria ja tämän jälkeen polveaan niin, että bussiin nousu onnistuisi. Vastaselityksen mukaan A:n kunto ja muisti ovat heikentyneet edelleen, eikä hän enää pysty kulkemaan ulkona yksin. Taksinkuljettajan kanssa on sovittu menettelystä, että taksinkuljettaja pysäköi auton aivan A:n asunnon ulko-oven eteen, ja kuljettaja hakee hänet ja rollaattorin sisältä rappukäytävästä.

Lääkärinlausunnosta ja muusta asiassa esitetystä selvityksestä ilmenee, ettei A pysty käyttämään julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Koska hän on vammaispalveluasetuksessa tarkoitettu vaikeavammainen henkilö, kaupunki on velvollinen järjestämään hänelle vammaispalvelulaissa tarkoitetut kuljetuspalvelut.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1 §, 4 § 1 momentti ja 8 § 2 momentti
 Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 4 § 1 momentti ja 5 § 1 momentti

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja A:n valitus peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaoston päätöksestä hylätään.

A:n kuntoa on pidettävä hänen ikäiselleen tyypillisenä. Kiistatonta on, että A:lla on vaikeuksia liikkumisessa, mutta vaikeuksia ei voida pitää sellaisina, joiden perusteella häntä voitaisiin pitää vammaispalvelulaissa ja vammaispalveluasetuksessa tarkoitettuna vaikeavammaisena.

Turun hallinto-oikeuden perusteluihinsa kirjaamat seikat ovat osin ristiriitaisia. A on itse kertonut, että hän pääsee rollaattorilla 150 metrin päässä kotoaan olevaan lähikauppaan ja 200 metrin päässä olevaan kirkkoon. Lisäksi hän kulkee saattajan kanssa fysioterapiaan noin 200 metrin

matkan. Tällä perusteella sitä, ettei A voi käyttää matalalattiabussia, ei voida pitää selvitettyinä. Matalalattiabussiin tulee päästä siten, että rollaattorin voi työntää sinne lähes samoin kuin työntäisi rollaattoria kadulla. Asiassa ei ole selvitetty, mikä estäisi sisäänpääsyn bussiin juuri tässä tapauksessa. A asuu palvelulinjaston reitin varrella. Palvelulinjaston tarkoituksena on nimenomaan se, että muun muassa rollaattoria käyttävät henkilöt voivat käyttää sitä ja bussin liikkeelle lähtö ja ajotapa mahdollistavat huonosti liikkuvan henkilön bussinkäytön. Rollaattoria ei tarvitse nostaa autoon.

Hallinto-oikeuteen toimitetun vastaselityksen mukaan A:n muisti ja kunto on niin heikentynyt, ettei hän voi käyttää bussia. Jos muisti on heikentynyt niin, ettei voi käyttää bussia, on avustajan käyttö muistin heikentymisen vuoksi tarpeen myös muulloin. Tästä ei ole saatu riittävää selvitystä.

A:n luokse on tehty kotikäynti 4.9.2012, josta laadittu muistio on valituksen liitteenä. Kotikäynnillä A:n kunnosta ja muistista ei ole saatu selaista selvitystä, joka vahvistaisi hallinto-oikeudelle esitetyn.

A on antanut valituksen johdosta selityksen, jossa hän on uudistanut kaiken asiassa aiemmin lausumansa ja lausunut lisäksi muun muassa seuraavaa:

Vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa ei ole asetettu vamman tai sairauden laadulle tai syyille mitään vaatimuksia. Oleellista on vain, että henkilöllä on vammansa tai sairautensa vuoksi suuria vaikeuksia suoriutua tavanomaisesta elämästä ja että hän ei voi käyttää joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Lain soveltamisalan ulkopuolelle ei ole rajattu vanhuudesta johtuvaa vammaisuutta tai sairautta.

Yksilöasioiden jaosto on perustellut valitustaan sillä, että hallinto-oikeuden perusteluihin kirjaamat seikat ovat osin ristiriitaisia. Valituksessa ei ole tarkemmin yksilöity ristiriitaisuutta. A:n kuntoa on selvitetty 4.9.2012 tehdyn kotikäynnin yhteydessä. Tällöin A on nimenomaanertonut, että hän menee taksilla noin 100 metrin päässä olevaan kirkkoon. Yksilöasioiden lautakunta on valituksessaan virheellisesti ja ilmeisen tarkoitushakuisesti todennut A:n kulkevan rollaattoria käyttäen kirkkoon. A:n kuntoa kuvaa hyvin se, että hän tarvitsee taksin runsaan 100 metrin matkaan. Fysioterapiaan hän on pystynyt saattajan avustamana kulkemaan 200 metrin matkan voimien ja sään salliessa, mutta yksin tehtävä paluumatka ei ole onnistunut ilman taksia.

Matalalattia-autonkaan lattia ei laske aivan maan tasalle, joten autoon pääseminen edellyttää rollaattorin nostamista jonkin verran. Käytännössä A ei pääse autoon, koska hän ei pysty nostamaan rollaattoria jo pelkästään sen painon vuoksi. Vammojensa ja huonon tasapainonsa vuoksi A:n olisi mahdotonta kulkea paikalleen liikkuvassa linja-autossa ajon aikana. A:n tilanteessa olevalle henkilölle kaatuminen on tekonivelen ja toisen lonkan huonon kunnon vuoksi hyvin vaarallista ja voi viedä viimeisenkin liikuntakyvyn.

Yhden ainoan A:n kotona tehdyn kotikäynnin perusteella ei voida tehdä perusteellista arviota A:n toimintakyvystä. Muistisairaahan henkilön toimintakyvyn arviointi hänen omassa kodissaan ei anna mitään kuvaa henkilön todellisesta kyvystä käyttää julkisia kulkuneuvoja vieraassa ympäristössä. Muistisairas henkilö pystyy tutussa ympäristössä omassa kodissaan toimimaan huomattavasti hallitummin ja paremmin kuin oudossa, hallitsemattomassa ympäristössä. Jos A:n toimintakunto olisi haluttu selvittää perusteellisesti, se olisi tapahtunut myös ulkona ja matalalattiabussiin nousemista olisi käytännössä testattu.

A on lisäksi viitannut terveyskeskuslääkärin 13.1.2012 antamaan lausuntoon, jonka mukaan A:lla on vaikeat selkärangan kulumat, vaikeat lonkien kulumat (vasemmalla proteesi), Alzheimerin tauti ja eturauhasen syöpä. Myös oikea lonkka on ”tekonivelkypä”, mutta leikkausta ei voida toteuttaa korkean iän vuoksi. Leikkaushoitoa vaativa lonkka tarkoittaa käytännössä, että liikkuminen on hyvin kivuliasta ja vaikeaa. Alzheimerin taudin vuoksi erityisesti A:n lähimuisti on heikentynyt. A tarvitsee säännöllistä eri tahojen apua selvitäkseen kotona tutussa ympäristössä. A:n kunto on koko ajan vähitellen heikentynyt ja lähellä on se hetki, jolloin hän ei enää pysty asumaan kotonaan.

A:lla on vielä jonkin verran kykyjä ja voimia kodin ulkopuolella liikkumiseen, mutta hänellä ei ole mitään edellytyksiä sairautsiensa ja kuntonsa vuoksi käyttää julkisia kulkuneuvoja. Taksikortti on tarkoitettu juuri A:n kaltaiselle vanhukselle.

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto on antanut vastaselityksen, joka on lähetetty tiedoksi A:lle.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus hylkää valituksen. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Anne E. Niemi

Eija Siitari-Vanne

Alice Guimaraes-Purokoski

Tuomas Lehtonen (t)

Janne Aer

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Henna Rintala

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto, maksutta
Turun hallinto-oikeus
A